

Rettigheter til Dks-produksjoner

hvem eier en produksjon?
hvem skal betale hvem for hva?
kollektive eller individuelle avtaler?
praksis i Dks?

Opphavsrett

- Hva er et åndsverk?
- Hva er opphavsrett?
 - Bruksrett?
- Kommersiell/ikke kommersiell bruk
- Individuelle avtaler direkte med opphavsmenn
 - Kollektive avtaler

Hva er et åndsverk?

- Det stilles ikke ellers krav til verkets kvalitet
- ..et arbeid preget av selvstendig og personlig innsats fra opphavsmannens side.
- Vernet oppstår når verket er skapt
- Det kreves ingen merking (copyright el.a.)

Eksempler på åndsverk

- litterære, vitenskapelige og kunstneriske verk
- skrifter og muntlige foredrag
- billedkunst
- musikk
- film
- dataprogram

Opphavsrettens innhold

Hvem er rettighetshaver?

- Opphavspersoner – den som skaper verket
- Opphavsperson er alltid en fysisk person (eller flere)
- Opphavspersonen kan overdra rettighet til andre (f.eks. forlag)

Andre rettighetshavere:

- Utøvende kunstnere som fremfører egne verk
- Fotografer
- Den som frembringer kataloger og databaser
- Produsenter (musikk, film, kringkastnings- selskaper)

Økonomiske rettigheter

- Opphavspersonens enerett til å råde over sitt verk
- Retten gir grunnlag for å kreve vederlag for utnyttelse
- ..omfatter retten til eksemplarframstilling, og til å gjøre verket tilgjengelig for almenheten utenfor det private område

Ideelle rettigheter

- Rett til å bli navngitt ved bruk av verket
- Rett til å nekte at verket endres eller gjengis på en måte som er krenkende for opphavspersonens eller verkets anseelse eller egenart

Avgrensninger av eneretten

- Det gjelder en viss rett til fri bruk, dvs uten vederlag eller samtykke;
- Rett til privat bruk (innen familien, vennekretsen)
- Rett til å sitere fra et verk
- Rett til å kopiere til privat bruk, men det skal betales kompensasjon

Opphavspersoners rettigheter

- Økonomisk enerett: **levetid + 70 år**
- Ideell rettighet varer ”evig”
- For utøvende kunstnere, produsenter og kringkastingsselskap: **50 år** fra da fremføringen, opptaket eller utsendelsen ble gjort
- Fotografiske bilder, kataloger og databaser: egne regler

Tvangslisenser

- Adgang til bruk uten samtykke, men med plikt til å betale vederlag
- ... gjelder f.eks. gjengivelse av deler av verk i samleverk til bruk ved gudstjeneste eller undervisning

Avtalelisenser

- Utvider virkningen av avtaler inngått med èn organisasjon for rettighetshavere som f.eks.:
- Avtale om fotokopiering
- Opptak av kringkastningsprogram
- Videre sending av kringkastningsprogram i kabelnett

Sanksjoner

- Ved overtredelse av reglene i åndsverksloven kan rettighetshaver kreve:
- Erstatning
- Inndragning o.l. av ulovlige verkseksemplarer
- Stansing av ulovlig virksomhet
- Det kan idømmes straff (bøter el. fengsel)

Internasjonale regler

- Opphavsretten er internasjonal
- ... er utformet på bakgrunn av internasjonalt samarbeid
- **Bern-konvensjonen** om vern av litterære og kunstneriske verk
- **Roma-konvensjonen** til beskyttelse av utøvende kunstnere og visse produsenter

Forvaltningsorganisasjoner:

- BONO (1992)
- FONO (1980)
- GRAMO (1989)
- KOPINOR (1980)
- LINO (1996)
- NORWACO (1983)
- TONO (1928)

BONO

- Forvalter billedkunstneres rettigheter
- ... på grunnlag av individuelle og eksklusive fullmakter og gjensidighetsavtaler med utlandet
- ... avtaler om reproduksjon og annen sekundærbruk av billedkunst

FONO

- Interesseorganisasjon for ca 100 plateprodusenter
- Forvalter medlemmenes rettigheter på visse områder...
- ... kollektive avtaler med riksdekkende Tv-kanaler om innkopiering og lydfesting av vernede musikkverk i tv-produksjon

GRAMO

- Representer produsenter og utøvende kunstnere
- Oppkrever og fordeler vederlag når medlemmers innspillinger blir kringkastet eller offentlig fremført

KOPINOR

- Representerer medlemmer fra 22 norske rettighetshaverorganisasjoner av opphavsmenn eller utgivere
- Representerer utenlandske rettighetshavere
- Inngår avtaler om fotokopiering til bruk i utdanning, off. adm., organisasjons- og næringsliv

LINO

- Forvalter skribenters rettigheter
- ... på grunnlag av individuelle og eksklusive fullmakter
- Inngår avtaler om videreutnyttelse av litterære tekster med alle typer brukere
- Krever inn og fordeler vederlag for bruk

NORWACO

- Representerer medlemmer i 34 norske rettighetshaverorganisasjoner
- Disse er opphavsmenn, utøvende kunstnere, fotografer og produsenter
- Inngår avtaler om videresending i radio- kabelnett, opptak til bruk i undervisning og informasjon
- Oppkrever og fordeler vederlag for satellitt og videodistribusjon av spillefilm

TONO

- Representerer komponister, tekstforfattere og musikkforlag
- ... på grunnlag av individuelle og eksklusive forvaltningskontrakter/ fullmakter og gjensidighetsavtaler med utlandet
- ... avtaler om off. fremføring og lydfesting av musikk

Fordeling av vederlag

- **Bono, Fono, Gramo, Lino og Tono:** fordeler vederlag direkte til individuelle rettighetshavere
- **Kopinor og Norwaco:** fordeler stort sett vederlagene kollektivt gjennom fond eller organisasjoner

Offentlige vederlagsordninger

- Bildende kunstneres hjelpefond
- Fond for utøvende kunstnere
- Bibliotekvederlag
- Visningsvederlag
- Kompensasjon for lovlig kopiering til privat bruk

Hvordan forholder vi oss i Dks?

noen problemstillinger:

- Hvilke kollektive avtaler finnes - for hva og hvem gjelder disse?
- Individuelle avtaler innen Dks - når er det aktuelt?
- Hvordan betale vederlag for kunstarter i samspill/samproduksjoner?
- Produsenters rettigheter til egne produksjoner?

Stavanger 14.10.08

Knut Sether